

قواعد شیردهی نوزاد از نگاه قرآن کریم

احمد عدالتیان| در روز جهانی شیر مادر به اهمیت این مسئله از نگاه قرآن کریم می‌پردازیم که خداوند متعال در آیه ۲۳۳ سوره مبارک بقره، احکام کاملی از دوره شیردهی و برآورد هزینه‌های کودک، بیان می‌کند و می‌فرماید: «مادرانی که می‌خواهند دوران شیردهی را کامل کنند، دو سال تمام فرزندانشان را شیر دهند و خوراک و پوشاک این مادران، به وجهی نیکو برعهده [پدر و] صاحب فرزند است. هیچ‌کس جز به قدر توانش، مکلف نمی‌شود. هیچ مادر و هیچ پدری به خاطر فرزندش نباید دچار ضرر شود و [اگر پدر نباشد، هزینه خوراک و پوشاک مادر] برعهده وارث اوست و اگر پدر و مادر باتوافق و مشورت یک‌دیگر بخواهند کودک را [زودتر از دو سال] از شیر بازگیرند، گناهی بر آن هائ نیست و اگر [به دلیل ناتوانی یا عدم موافقت مادر] خواستید دایه‌ای برای فرزندتان بگیرید، گناهی بر شما نیست، به شرط اینکه آنچه به وجهی پسندیده قرار گذاشته‌اید، بپردازید و از خدا پروا کنید و بدانید که خدا به آنچه انجام می‌دهید، بیناست.»

این آیه نشان می‌دهد که اسلام، دین جامعی است و حتی برای تغذیه مناسب نوزاد با شیر مادر، برنامه دارد. آیه بیان می‌کند که مدت شیر دادن کامل، دو سال است و مادر طلاق داده‌شده، در شیر دادن نوزادش بر سایرین، اولویت دارد. حقوق مالی و مادی مادر و دایه در برابر شیر دادن فرزند باید پرداخت شود، البته تکلیف براساس قدرت و به اندازه توانایی انسان است و فرزند نباید اسباب ضرر به والدین شود. زن و شوهر درباره امور نوزاد باید باهم مشورت کنند و از شیرگرفتن کودک نیز، نیاز به مشورت و توافق والدین دارد.

حکمت

دل، فرمانده است نه اسیر

علیرضا وکیلی| همه ما فکر می‌کنیم صاحب خیلی از چیزها هستیم؛ خانه، ماشین، تلفن همراه، حساب بانکی یا حتی جایگاه اجتماعی. اما گاهی حقیقت برعکس است؛ این دارایی‌ها نیستند که در اختیار ما هستند، بلکه ما اسیر آن‌ها شده‌ایم. کافی است یکی از آن‌ها را از دست بدهیم تا آرامش، اخلاق و حتی امیدمان هم از دست برود. حضرت امیرالمؤمنین^(ع) در نامه ۳۱، پس از سفارش به زنده نگه داشتن دل، می‌فرمایند: «وَأَمَّا بِلِزْزَاةٍ: دلت را با زهد، از اسارت دلبستگی‌ها رها کن!» امام^(ع) نمی‌گویند دنیا را رها کن، می‌گویند وابستگی را از دل بیرون ببر. زهد به معنای فقیر بودن یا کنار گذاشتن نعمت‌های خدا نیست؛ زهد، یعنی اگر چیزی را داشتی، اسیرش نشوی و اگر روزی از دستش دادی، خودت را هم نیازی.

امروز این وابستگی فقط به مال نیست. گاهی انسان به شهرت، تعداد دنبال‌کنندگان، تعریف، دیگران یا حتی تصویرش در فضای مجازی وابسته می‌شود. کافی است یک پیام، بی‌پاسخ بماند یا یک پست کمتر دیده شود تا حالش دگرگون شود. این یعنی دل آرام آرام اختیارش را به چیزی سپرده است که قرار نبود تکیه‌گاهش باشد.

حضرت امیرالمؤمنین امام علی^(ع) می‌خواهد دل، فرمانده باشد نه اسیر انسانی که هر روز به سمت میل‌ها و دلبستگی‌هایش کشیده می‌شود. فرصت انتخاب آگاهانه را از دست می‌دهد. اما وقتی دل از این اسارت آزاد شد، می‌تواند درست تصمیم بگیرد، حتی در سخت‌ترین شرایط. قرآن نیز همین حقیقت را یادآوری می‌کند: «لَيَكُونَنَّ أَغْلَىٰ مَفَاتِكُمْ وَلَا تَقْرَؤُوا بِمَا تَأْتِكُمْ، تانه بر آنچه از دست داده‌اید، آندوهی فلج‌کننده بخورید و نه به آنچه به‌دست آورده‌اید، دلبسته و مغرور شوید.» (حدید/۲۳)

شاید زهد را بتوان این‌گونه معنا کرد: از نعمت‌ها استفاده کن، اما اجازه نده هیچ نعمتی صاحب دل تو شود. دنیا وقتی خطرناک می‌شود که از دست انسان خارج نشود، بلکه به دل انسان راه پیدا کند.

احکام

حکم شرعی سفر اربعین برای بیماران با وجود منع پزشکی

سمانه رضوانی| زیارت اربعین حسینی از شعارتر بزرگ مذهبی و نشانه اوج عشق و ارادت به سیدالشهدا^(ع) است. امسال هم مثل سال‌های پیش، زائران راهی مسیر پیاده‌روی اربعین هستند. با این حال، گاه برخی زائران اباعبدالله^(ع) با وجود بیماری‌های جسمانی و منع پزشکان، اصرار بر حضور در این راهپیمایی دارند. این مسئله، پرسش‌های شرعی مهمی را درمورد تکلیف چنین افرادی مطرح می‌کند؛ اینکه آیا با وجود ضرر جسمانی، همچنان سفر و پیاده‌روی جایز است یا خیر؟ در این نوشتار به بررسی دیدگاه فقهای عظام در این باره می‌پردازیم.

آیت‌الله‌العظمی شهید سیدعلی خامنه‌ای:

اگر ضرر قابل توجه برای ایشان داشته باشد، جایز نیست.

آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی:

سفر آن‌ها خالی از اشکال نیست و چنانچه نیت آن‌ها زیارت اربعین بوده است و به واسطه بیماری نتوانند بروند، ثواب زیارت برای آن‌ها نوشته می‌شود.

باتوجه‌به فتاوای مراجع، می‌توان نتیجه‌گرفت که حضور در راهپیمایی اربعین برای کسانی که بیماری آن‌ها با حضور در این مراسم تشدید می‌شود یا دچار عوارض جدی می‌شوند، جایز نیست و بر آن‌ها واجب است که به دستور پزشکان توجه کنند. درعین حال محروم ماندن از فیض حضور در کربلا به دلیل بیماری، به معنای از دست دادن ثواب زیارت نیست و مؤمنان می‌توانند با نیت صادقانه، از فیض الهی بهره‌مند شوند. حفظ سلامت جسمانی که امانتی الهی است، نباید فدای شور و احساسات شود، هرچند که این شور، ناشی از عشق به اهل بیت^(ع) باشد.

شکر

شنبه
۱۴ مرداد ۱۴۰۵
شماره ۱۸۳۳

۱۴

مهر

خاص بودن عدد۴۰ در فرهنگ اسلام

فرهنگ اسلامی با عدد چهل پیوندی دیرینه دارد، چنان‌که میقات چهل شبانه موسی^(ع)، بلوغ چهل سالگی انسان، بعثت پیامبر اکرم^(ص) در چهل سالگی، آثار چهل روزا خلاص و اجابت شهادت چهل مؤمن در حق میت، از مصداق مشهور این پیوند فرهنگی است. درباره امام حسین^(ع) نیز عدد چهل، ویژگی‌های منحصربه‌فردی یافته است که فهم علت برگزاری اربعین را آسان می‌کند. در روایت است که «آسمان تا چهل روز، بر حسین^(ع) خون‌گریست و زمین تا چهل روز، با وزش باد سیاه‌گریست و خورشید تا چهل روز، با گرفتگی و سرخ‌شدن گریست.» کامل‌الزیارات، ص ۸۳) این گریه‌گاه به‌صورت باریدن قطرات سرخ‌گون یا گردو خاک قرمز و گاه به‌صورت طلوع و غروب خورشید در سرخی افق، نمایان می‌شد.

هر قدم پیاده، ثواب هزار حسنه را دارد

شاید برای آن‌ها که در معرض نسیم روح‌بخش زیارت حضرت سیدالشهدا^(ع) قرار نگرفته‌اند، عجیب باشد که چگونه این حجم از جمعیت، چندین روز در گرمای بالای پنجده درجه در بیابان‌ها رهسپار زیارت اربعین می‌شوند. شاید آن‌ها نمی‌دانند فارغ از عشقی که خدا در دل‌ها نسبت به خامس آل عبا^(ع) گذاشته است، ثواب زیارت ایشان، خود بهترین مشوق برای تحمل سختی‌هاست؛ در «وسائل‌الشیعه» چهل نمونه از فضایل و ثواب زیارت امام حسین^(ع) آمده است که برخی از آن‌ها عبارتند از: روزی را زیاد می‌کند؛ عمر را طولانی می‌کند، حاجات زائر کنار قبر مستجاب است، ملائکه برای زائران امام حسین^(ع) دعا می‌کنند، روز قیامت خداوند بهترین حافظ اوست؛ زائران امام حسین^(ع) چهل سال قبل از دیگران به بهشت داخل می‌شوند، هر یک قدم که زائر با پای پیاده بردارد، سبب هزار حسنه و آموزش هزار گناه و بالا رفتن هزار درجه، برای او می‌شود و...

نشانه مؤمنان واقعی

درباره روز اربعین در جلد چهاردهم وسائل‌الشیعه، بابی به نام «باب تاکد استحباب زیارت الحسین^(ع) یوم الاربعین من مقلته و هو یوم‌العشرین من صفر» وجود دارد و بر استحباب این زیارت با آوردن روایاتی تأکید می‌کند. روایت اول از امام حسن عسکری^(ع) است که فرمودند: «نشانه‌های انسان مؤمن پنج چیز است؛ گزاردن پنجاه رکعت نماز روزانه (نمازهای واجب و نافله)، زیارت اربعین، انگشتش به دست راست کردن، پیشانی‌پر خاک نهادن و بسم‌الله الرحمن الرحیم را بلند گفتن.» شیخ مفید در کتاب مزار، «فضل زیارت‌الاربعین» را بعد از «فضل زیارت امام حسین^(ع) در روز عاشورا» قرار می‌دهد و به همین حدیث امام حسن عسکری^(ع) تمسک می‌کند. (المزار، ص ۵۲) شیخ طوسی نیز در کتاب «تهذیب‌الاحکام» به همین روایت تمسک می‌کند و درضمن فضایل زیارت امام حسین^(ع) به‌همین روایت را می‌آورد.

مروری بر برخی آثار و فضایل زیارت اربعین سیدالشهدا^(ع) با پای پیاده

تمرین استقامت و تجلی مقاومت

آمنه مستقیمی| اگرچه زیارت امام حسین^(ع) در کربلای معلی در همه ایام سال و در مناسبت‌های مختلف، سفارش شده است و تشریف به آن، تمنای هر لحظه و ثانیه عشاق الحسین^(ع) است اما در اربعین همه چیز فرق می‌کند؛ همان زیارتی که بر پیاده رفتن آن توصیه شده و به فرموده امام حسن عسکری^(ع) از نشانه‌های مؤمن است؛ همان زیارتی که در سال‌های اخیر به حماسه‌ای جهانی تبدیل شده و دنیا را متحیر کرده است. در روزهای منتهی به اربعین حسینی، فضایل این زیارت را مرور کرده‌ایم.

گزارش

زمینه‌ساز ظهور است

ایجاد بسترهای لازم برای ساخت تمدن نوین اسلامی، زمینه‌سازی برای ظهور، ایجاد و تقویت انسجام و وحدت اسلامی، طنین جهانی حمایت از مظلومان عالم، نمایش قدرت اسلام، پاسخ عملی به شبهات مطرح علیه شیعه و تطهیر آن از تخریب‌ها و تهمت‌ها، آشکار کردن ظرفیت عمیق و جهانی شیعه برای راهبری و هدایت جامعه بشری، رزمایش میلیونی شیعه، اعلام برائت از مستکبران جهان، ارائه الگویی جهانی از آرمان شهر اسلامی و نمایش ماکتی از دولت موعود در عصر ظهور امام‌مهدی^(عج)، نیز جزو آثار بین‌المللی و جهانی زیارت چندده‌میلیون نفری اربعین است؛ برای همین هم استکبار جهانی از آن ترس و وا‌همه دارد و همه تلاشش را برای سکوت رسانه‌ای درمقابل آن می‌کند.

توصیه آیت‌الله فاطمی نیا به جاماندگان اربعین

اگرچه توفیق زیارت از نزدیک و حضور در خیل میلیونی زائران اربعین و درک آن، سبک زندگی آرمانی در مواکب و مشایه، تجربه‌ای بی‌نظیر است و هیچ چیز جایگزین آن نمی‌شود، اما این‌طور نیست که نتوان از دور زائر اربعین شد و به قدر وسع از آن بهره‌مند نشد. مرحوم آیت‌الله فاطمی نیا به توصیه به جاماندگان اربعین می‌گفت: «کسانی که موفق نمی‌شوند روز اربعین بر مزار سیدالشهدا^(ع) حاضر شوند، برای آن‌ها هم در این سفره وسیع خداوند، مانده و توشه هست؛ این افراد، روز اربعین از راه دور خدمت حضرت سیدالشهدا^(ع) عرض ادب کنند و زیارت اربعین را بخوانند تا آثار و برکات این زیارت برای آن‌ها هم حاصل شود، بُعد منزل نبود در سفر روحانی.»

پیاده‌روی اربعین و بازآفرینی معنویت در کانون خانواده

گفت‌وگو درباره تجربه سفر، بازخوانی خاطرات، مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و خدمت‌رسانی محلی، می‌تواند پیوند میان مناسک دینی و زندگی روزمره را حفظ کند. با شخصیت بی‌نظیر حضرت زینب^(ص) مهمی در روایتگری و انتقال معنا دارند؛ زیرا معمولان‌ها بیش از دیگران با فضای تربیتی خانه در ارتباط هستند و می‌توانند این تجربه جمعی را به سرمایه‌ای پایدار برای خانواده تبدیل کنند.

از منظر اجتماعی نیز اربعین نمونه‌ای از هم‌بستگی، تعاون و بازسازی سرمایه اجتماعی است. خانواده‌ای که در چنین فضایی حضور می‌یابد، دین راتنها در قالب مناسک فردی حوصله و احترام به زائران خدمت می‌کند، مفهوم ایثار و مسئولیت‌پذیری را در زندگی واقعی را می‌آموزند. این تجربه‌ها مفاهیم اخلاقی را از حالت انتزاعی خارج می‌کند و به رفتاری ملموس تبدیل می‌سازد. از این نظر، اربعین می‌تواند مدرسه‌ای زنده برای آموزش سبک زندگی دینی باشد. اهمیت اربعین فقط به ایام سفر محدود نمی‌شود؛ اگر خانواده‌ها بتوانند خاطرات، آموخته‌ها و حس مشترک این سفر را در طول سال زنده نگه دارند، آثار آن ماندگارتر خواهد شد.

بحران، فداکاری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی است.

بسیاری از بانوان در آیین پیاده‌روی اربعین، نوعی هم‌ذات‌پنداری معنوی با شخصیت بی‌نظیر حضرت زینب^(ص) پیدا می‌کنند و همین امر به تقویت هویت دینی و اجتماعی آنان کمک می‌کند. ازسوی دیگر، خدمت‌رسانی بانوان در موبک‌ها و مسیر پیاده‌روی نیز تنها یک فعالیت اجرایی نیست، بلکه نوعی تربیت عملی برای خانواده و جامعه به‌شمار می‌آید. وقتی فرزندان می‌بینند مادر یا خواهر آنان با اخلاص، حوصله و احترام به زائران خدمت می‌کند، مفهوم ایثار و مسئولیت‌پذیری را در زندگی واقعی را می‌آموزند.

این تجربه‌ها مفاهیم اخلاقی را از حالت انتزاعی خارج می‌کند و به رفتاری ملموس تبدیل می‌سازد. از این نظر، اربعین می‌تواند مدرسه‌ای زنده برای آموزش سبک زندگی دینی باشد.

اهمیت اربعین فقط به ایام سفر محدود نمی‌شود؛ اگر خانواده‌ها بتوانند خاطرات، آموخته‌ها و حس مشترک این سفر را در طول سال زنده نگه دارند، آثار آن ماندگارتر خواهد شد.

یک‌دیگر زندگی‌کنند و تجربه یک زیست معنوی را داشته باشند.

این همراهی، به‌ویژه برای کودکان و نوجوانان، صرفایک سفرزیارتی نیست، بلکه تجربه‌ای عینی از صبر، همداری، تاب‌آوری، وقت‌شناسی، نظم، قناعت،

محبت و دین‌داری است. آنچه دراین مسیر دیده می‌شود، اغلب بیش از بسیاری از آموزش‌های رسمی و مستقیم، بر ذهن و جان نسل جدید اثر می‌گذارد.

در این میان، نقش بانوان بسیار مهم و تعیین‌کننده است. بانوان در اربعین، تنها یک زائر یا همراه ساده نیستند، بلکه در بسیاری از زمینه‌ها، محور پیوند عاطفی و معنوی خانواده به‌شمار می‌آیند. سفر آشنا کنند، هم فضای عاطفی خانواده را در طول مسیر مدیریت کنند و هم پس از بازگشت، تجربه اربعین را به بخشی از فرهنگ خانه تبدیل سازند. یکی از اموری که در این نقش‌آفرینی بانوان می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد، الهام از شخصیت حضرت زینب^(ص) است که می‌تواند به این نقش بانوان عمق بیشتری ببخشد؛ شخصیتی که در فرهنگ شیعه، نمونه‌ای از ایمان، صبر، آگاهی، مدیریت

سیداعظم‌الانتظار، فاطمه زهرا، اندام خوش‌خوان و جوان حوزة علمیه خراسان

دزنگ